

Victorie!

Irodalmi folyóiratnak nem lehet föladata köznapi politikai események megidézése, kommentálása. De hát most nem is a póre politika szekere billent erre-arra, s nem is csupán „események” tanúi vagyunk: az európai történelem kereke mozdult, méghozzá hatalmasat.

Ami Romániában történt 1989 Adventjén, azt két évvel, két hónappal vagy akár csak két héttel korábban prófétai képesség sem jövendölhette volna. Talán a világ legerősebb, legaljasabb és legrafináltabb diktatúrája omlott össze a szemünk előtt néhány nap leforgása alatt. Nem hitte ezt maga a diktátor sem, aki pedig — most derült ki igazán — negyed százada úgyszólván kizárólagosan erre a december huszonkettedikére készült. A győzelem ettől is csak értékesebb. Leginkább persze attól, hogy a harcot románok, magyarok, németek, szerbek együtt indították, s nyerték meg végül. Pusztá kézzel, éppen ezért mérhetetlen véráldozattal. Nem feledhetők a temesvári temető képei, nem a megcsonkítottak, meggyalázottak összetört teste. Mély és örök gyász illeti a bukaresti, kolozsvári, brasóvi, szebeni, marosvásárhelyi áldozatokat is. Mégis: ebben a páratlanul bőséges vérzuhatagban egy nép született újjá. Talán most született meg igazán? A bámulatot keltő hősiesség napok alatt teremtett egységet egymással gyalázatos módon szembeállított népek között. E pillanatban ez elégséges alapnak látszik az eljövendő romániai demokrácia fölépítéséhez, a kulcsfontosságú román—magyar testvériség — mindeddig kudarcos — megteremtéséhez.

A gyász döbbenete és a győzelem fölötti öröm közepette félelmek is bujkálnak bennünk. Igen, mert tudjuk, milyen csontig ható fertőző bacilusokkal oltották be a diktátorék saját népüket. Ez a mérgelem nem illanhat el pár nap alatt, bármily csodálatos volt is a testvéri egymásra találás a közös rettegés napjaiban. Román értelmiségi barátainkra vár a föladat, hogy a fertőzés maradványait népük lelkéből becsületes, tiszta szavakkal kiűzzék. Hogy beláttassák: a nemzetiségeknek járó jog, a „sajátosság méltóságának” megőrzéséhez adott biztosíték nem odanyújtott kegy, hanem evidencia. Erdély történelméből kikristályosított közös tanulságunk. „Az nem lehet, hogy annyi szív hiában onta vért...” mondtuk mi sokszor Vörösmartyval. Elmondhatják most román testvéreink is. De jó, ha tudják: szent szavakra is rációfolhat a történelem. Mert mi azt is megtapasztaltuk: lehet! A forradalmat megnyerték, nyerjék most meg a békét is!

Ennek a folyóiratnak a szerkesztői és szerzői, akik a megszólaláshoz némi illetékességet éreznek, most sem mondanak mást, mint akár másfél évtizeddel ezelőtt: ismerjük meg egymást, hogy becsülni tudjuk egymást! A megismeréshez pedig szükséges a kultúra közlekedőedényeinek kiépítése is. Eljön mihamarabb az idő, amikor a román és magyar költők verseit nem cipőtálpak béléseiben kell átcsempészni, s az ólomba öltözött szonett sem szerszámosládák alján tér vissza teremtője otthonába. Reménykednünk lehet immár a tisztességes, a valódi testvéri együttműködésben.

Mi adja reményünket a boldogabb jövődökhöz? Hogy a románság győztes forradalmában emberhez méltón fölegyenesedett. Fölemelt fejű, szabad nép pedig csak becsületes lehet.

Szeged, 1989. december 28.

(A szerk.)

BELICZAY MÁRIA GRAFIKÁJA